

RETTENS DOM (Femte Afdeling)
10. juli 1992 *

I sag T-68/91,

Giovanni Barbi, videnskabelig tjenestemand i Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, Varese (Italien), ved advokat Giuseppe Marchesini, med møderet for Den Italienske Republiks Corte di cassazione, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Ernest Arendt, 8-10, rue Mathias Hardt,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved ledende juridisk konsulent Gianluigi Valsesia, som befuldmægtiget, bistået af advokat Alberto Dal Ferro, Vicenza, og med valgt adresse i Luxembourg hos Roberto Hayder, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af listen over de videnskabelige og tekniske tjenestemænd i Kommissionen, som blev forfremmet til lønklasse A4 for regnskabsåret 1990, og om godtgørelse af den skade, sagsøgeren hævder at have lidt,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne H. Kirschner og D. Barrington,

justitssekretær: fuldmægtig S. Hackspiel,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 20. maj 1992,

afsagt følgende

* Processprog: italiensk.

Dom

Faktiske omstændigheder

- 1 Sagsøgeren, som er født den 27. marts 1931, er kandidat i industriel kemi fra universitetet i Torino. Han blev ansat i Kommissionen i 1961 ved Det Fælles Forskningscenter (herefter benævnt »FFC«) i Ispra. For tiden er han tjenestemand i lønklasse A5 i Kommissionens videnskabelige tjeneste. Han har i over seksten år været indplaceret i sin lønklasses sidste løntrin.
- 2 Da sagsøgerens bedømmelsesrapport for perioden 1983-1985 ikke var udarbejdet på den foreskrevne dato, nemlig den 30. november 1985, anlagde han efter en forudgående administrativ procedure i to etaper sag med henblik på godtgørelse for den økonomiske og ikke-økonomiske skade, han mente, at denne forsinkelse havde påført ham. Ved dom af 8. november 1990 (sag T-73/89, Sml. II, s. 619) dømte Retten Kommissionen til at betale sagsøgeren et beløb svarende til 1 ECU som godtgørelse for den ikke-økonomiske skade, han havde lidt. Dommen har fået retskraft.
- 3 Ej heller bedømmelsesrapporten for perioden 1987-1989 blev udarbejdet på den foreskrevne dato, nemlig den 30. november 1989.
- 4 Forfremmelsesproceduren for regnskabsåret 1990 blev for sagsøgerens vedkommende således påbegyndt, uden at der forelå en bedømmelsesrapport. Men ved et notat af 5. februar 1990 fra sagsøgerens overordnede blev han foreslået til eventuel forfremmelse (bilag VI til Kommissionens svarskrift). For bedømmelsesperioden 1987-1989 indeholder notatet en angivelse af sagsøgerens indsats på forskellige områder, idet han tildeles karakteren »udmærket« én gang, »meget godt« ti gange og »godt« tre gange. I notatet begrundes sagsøgerens overordnede endvidere forfremmelsesforslaget som følger: »Mr Barbi has shown in the past good experimental as well as theoretical ability in the field of applied thermodynamics, in particular Electrochemistry and Sensors' Science. This is amply shown by his recent publications (see list). He has performed alone this internationally recognized work, succeeding therefore to be scientifically productive despite the unfortunate

occurrence that his competence could not be satisfactorily employed with(in) the frame of Ispra past Programmes«. Retten fastslår ex officio, at dette forslag om forfremmelse ikke er medtaget i sagsøgerens personlige aktmappe, således som Retten har fået den forelagt.

- 5 Den 24. april 1990 vedtog Det Paritetiske Udvalg, benævnt »O-instans«, ved Institut for Avancerede Materialer, hvor sagsøgeren gjorde tjeneste, udkastet til listen over personale, som ifølge udvalget kunne komme i betragtning til forfremmelse i regnskabsåret 1990. For så vidt angår forfremmelserne til lønklasse A4 omfattede udvalgets liste tre tjenestemænd og en midlertidigt ansat. Sagsøgerens navn var ikke blandt navnene på udvalgets liste.
- 6 Den 13. august 1990 offentliggjorde Kommissionen listen over de tjenestemænd, der fandtes at have gjort sig mest fortjent til forfremmelse. For så vidt angår Den Videnskabelige og Tekniske Tjeneste indeholdt denne liste navnene på to af de tre tjenestemænd og på den ansatte, som udvalget foreslog til forfremmelse til lønklasse A4.
- 7 Den 30. november 1990 offentliggjorde Kommissionen listen over de tjenestemænd, der var forfremmet inden for stillingsgruppen. De to tjenestemænd, hvis navne stod på listen over de tjenestemænd, der havde gjort sig mest fortjent, blev faktisk forfremmet til lønklasse A4. Den midlertidigt ansatte fik en ny indplacering.
- 8 Den 13. februar 1991 indgav sagsøgeren en klage til ansættelsesmyndigheden. I overskriften angav sagsøgeren, at klagen var rettet mod forfremmelseslisten for 1990. Han gjorde gældende, at han stiltiende var blevet udelukket fra listen over forfremmede tjenestemænd, uden at de forskellige administrative instanser havde kunnet gennemgå hans bedømmelsesrapport for perioden 1987-1989. Derfor var artikel 43 og 45 i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter benævnt »vedtægten«) samt artikel 6 i de almindelige gennemførelsesbestemmelser for vedtægtens artikel 43, der er vedtaget af Kommissionen (herefter benævnt »almindelige bestemmelser«) blevet tilsidesat. Under disse omstændighe-

der udgjorde det forhold, at hans navn ikke var medtaget på listen over forfremmede tjenestemænd, en akt, der indeholder et klagepunkt i henhold til vedtægtns artikel 90. Han tilføjede, at Kommissionen desuden skulle godtgøre den økonomiske og ikke-økonomiske skade, som den manglende bedømmelsesrapport havde påført ham.

- 9 Den 22. april 1991 underskrev direktøren for FFC, Bishop, en bedømmelsesrapport vedrørende sagsøgeren, som dækkede perioden fra den 1. juli 1987 til den 31. december 1988. Rapporten indeholdt følgende karakterer: én »udmærket«, ti »meget godt« og tre »godt« ledsaget af følgende vurdering af sagsøgerens evner: »Il signor Barbi ha eccellenti conoscenze nel campo elettrochimico, che aggiorna regolarmente con frequenti contatti con il mondo accademico. Dotato di ottima capacità di sintesi, lavora con successo nel suo campo specifico e ne ha dato un'eccellente prova nell'attività di sopporto alla Commissione«. I en skrivelse af 27. maj 1991 til sagsøgeren forklarede Bishop, at den af rapporten dækkede periode var kortere end de normale to år, der var fastsat i vedtægten, fordi FFC var blevet omstruktureret og inddelt i institutter fra den 1. november 1988. Den 31. maj 1991 underskrev sagsøgeren bedømmelsesrapporten »per presa conoscenza«.

Retsforhandlinger

- 10 På denne baggrund har sagsøgeren anlagt nærværende sag, som blev registreret på Rettens Justitskontor den 23. august 1991. Den skriftlige forhandling er forløbet forskriftsmæssigt.
- 11 Den 25. oktober 1991 besvarede ansættelsesmyndigheden klagen. Den gjorde gældende, at det i Institut for Avancerede Materialer ikke havde været muligt at udarbejde nogen bedømmelsesrapporter i 1989. Ifølge Kommissionen skyldtes dette den omstrukturering, der havde fundet sted i FFC fra den 1. november 1988. Men sagsøgeren var blevet foreslået til forfremmelse. Den manglende bedømmelsesrapport havde således ikke skadet ham. I øvrigt havde sagsøgeren ikke nøje angivet de økonomiske og ikke-økonomiske skader, han påberåbte sig. Derfor kunne Kommissionen ikke imødekomme klagen.

- 12 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse. Den har dog opfordret parterne til at besvare to spørgsmål om den forudgående administrative procedure og om sagsøgtets vurdering af sagsøgerens fortjenester.
- 13 Parterne afgav deres mundtlige indlæg og besvarede Rettens spørgsmål i retsmødet den 20. maj 1991. I retsmødet fremlagde sagsøgeren en meddelelse af 7. februar 1992 fra Kommissionens Centrale Personaleudvalg med titlen »Forsømmeligheden i visse tjenestegrene blokerer for 1992-forfremmelserne«. Formanden erklærede den mundtlige forhandling for afsluttet ved afslutningen af retsmødet.
- 14 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Annulation af proceduren vedrørende forfremmelse af videnskabelige tjenestemænd til lønklasse A4 for 1990, idet den indebærer tilsidesættelse af vedtægtens artikel 45 for så vidt angår sagsøgeren.

— Kommissionen tilpligtes at godtgøre den ikke-økonomiske skade, sagsøgeren har lidt på grund af den sene og ufuldstændige meddelelse af hans bedømmelsesrapport for 1987-1989, med et beløb på ikke under 300 000 BFR.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

- 15 Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

Med hensyn til formaliteten:

— Sagen afvises for så vidt angår påstanden om erstatning for skade.

Med hensyn til realiteten:

— Frifindelse.

— Der træffes afgørelse om sagens omkostninger efter gældende regler.

Påstanden om annullation af afgørelsen om forfremmelserne af videnskabelige tjenestemænd til lønklasse A4 for 1990

- 16 Indledningsvis skal det fastslås, hvilken afgørelse fra ansættelsesmyndigheden der er genstand for annullationssøgsmålet. På den ene side tales der i annullationspåstanden i stævningen om »proceduren for forfremmelse af videnskabelige tjenestemænd til lønklasse A4 for 1990«. På den anden side har sagsøgeren anført, at genstanden for hans sag angår »annullation af listen over forfremmelser i 1990 til lønklasse A4« (side 1 i stævningen). Endvidere skal det bemærkes, at hans klage kun var rettet mod listen over tjenestemænd, der var forfremmet i 1990. Den tidligere liste over tjenestemænd, som — ifølge Det Paritetiske Udvalg, »O-Instans« — kunne komme i betragtning til en forfremmelse, og listen over de tjenestemænd, der findes at gøre sig mest fortjent til en forfremmelse, har ikke været genstand for nogen særskilt klage. Derfor skal det fastslås, at denne annullationssag angår ansættelsesmyndighedens afgørelse, som blev offentliggjort den 30. november 1990, og som vedrører forfremmelsen til lønklasse A4 af femten videnskabelige eller tekniske tjenestemænd og den nye indplacering af flere midlertidigt ansatte (bilag X til svarskriftet).

- 17 Over for denne afgørelse har sagsøgeren i stævningen påberåbt sig to anbringender, nemlig ét om tilsidesættelse af vedtægtens artikel 43 og artikel 6 i de almindelige bestemmelser, og ét om tilsidesættelse af vedtægtens artikel 45 .
- 18 Med hensyn til det første anbringende har sagsøgeren gjort gældende, at hans bedømmelsesrapport for perioden 1987-1989 burde have været udarbejdet og meddelt ham inden den 30. november 1989. Da bedømmelsesproceduren først blev afsluttet i maj 1991, er der tale om en åbenbar ulovlighed, som oven i købet er en gentagelse. Hertil kommer, at den af bedømmelsesrapporten dækkede periode slutter den 31. december 1988, selv om der ikke findes nogen bestemmelse om en sådan begrænsning. Denne tilsidesættelse af gældende bestemmelser kan ikke retfærdiggøres ved administrative vanskeligheder i Kommissionens tjenestegrene eller omstruktureringen af FFC. De almindelige gennemførelsesbestemmelser til vedtægtens artikel 43 fastsætter nøjagtigt, hvilken procedure der skal følges i tilfælde af, at den bedømte tjenestemand skifter institution eller overflyttes, og det må fastslås, at der alene kan blive tale om en midlertidig bedømmelsesrapport i tilfælde af en overflytning af tjenestemanden til en anden institution.
- 19 Forslaget til forfremmelse af 5. februar 1990 kunne ikke, ifølge sagsøgeren, erstatte den bedømmelsesrapport, der manglede i forbindelse med forfremmelsesproceduren. I denne forbindelse har sagsøgeren i retsmødet gjort gældende, at forfremmelsesforslaget af 5. februar 1990 var mere restriktivt end den bedømmelsesrapport, der blev udarbejdet i 1991. Bedømmelsesrapporten var ubetinget og helt udtrykkeligt gunstig, mens forfremmelsesforslaget indeholdt en mindre gunstig vurdering af hans kvalifikationer. Det indeholdt et forbehold om, at sagsøgeren ikke fuldt ud havde kunnet vise sine evner. Sagsøgeren har derfor bestridt, at disse to dokumenter kan betragtes som ækvivalente.
- 20 Kommissionen har bestridt, at vedtægtens artikel 43 og artikel 6 i de almindelige bestemmelser er blevet tilsidesat. En radikal omorganisering af FFC's struktur havde på det tidspunkt, der er tale om, skabt en exceptionel situation. Som følge af omorganiseringen var næsten alle administrative aktiviteter blevet væsentligt forsinket. Med hensyn til alle de tjenestemænd i FFC, »som var mest direkte berørt« af denne omorganisering, havde det været nødvendigt at lade bedømmelsesrappor-

tens referenceperiode for 1987-1989 slutte den 31. december 1988. Ifølge Kommissionen medtoges første halvår 1989, som ikke var dækket af den foregående bedømmelsesrapport, i bedømmelsesrapporten for perioden 1989-1991. Efter Kommissionens opfattelse skal der sondres mellem den fuldstændige omstrukturering af FFC, som var årsagen til, at den anfægtede bedømmelsesrapport fremkom for sent og i ufuldstændig form, og de omstændigheder af anden art, som blev konstateret af Retten i dens ovennævnte dom af 8. november 1990, Barbi mod Kommissionen. Derfor kan der ikke fastslås nogen ulovlighed i forbindelse med bedømmelsesrapporten.

- 21 Endvidere har den manglende bedømmelsesrapport ikke haft afgørende indflydelse på den anfægtede forfremmelsesprocedure. Forslaget til forfremmelse, der var et fuldstændigt og detaljeret officielt dokument, var trådt i stedet for den på daværende tidspunkt manglende bedømmelsesrapport.

- 22 I retsmødet har Kommissionen gjort gældende, at den senere udarbejdede bedømmelsesrapport og forfremmelsesforslaget var ækvivalente. De to dokumenter indeholdt de samme karakterer, nemlig én »udmærket«, ti »meget godt« og tre »godt«. Omtalen af en »unfortunate occurrence« i forslaget til forfremmelse havde ikke sat nogen plet på sagsøgerens fortjenester. Den afspejlede simpelt hen en beklagelse over, at han ikke havde kunnet udnytte sin viden fuldt ud i forbindelse med de tidligere programmer, mens han — nu — kunne lade sin viden komme til sin ret. Kommissionen gør gældende, at udtrykket »good ability« i forslaget til forfremmelse er udtryk for en positiv bedømmelse, selv om de anvendte udtryk er et lille tilbageskridt i forhold til udtrykkene »eccelenti conoscenze« og »ottima capacità di sintesi«, der findes i bedømmelsesrapporten. Under alle omstændigheder er de talræssige karakterer identiske uden at indeholde nogen mulighed for tvivl.

- 23 Det skal for det første bemærkes, at ifølge vedtægtens artikel 43 skal der regelmæssigt og mindst hvert andet år udfærdiges en udtalelse vedrørende hver enkelt tjenestemands kvalifikationer, tjenstlige indsats og adfærd i henhold til de betingelser, hver institution fastsætter. I det foreliggende tilfælde skulle bedømmeren ifølge artikel 6 i de almindelige bestemmelser udarbejde bedømmelsesrapporten inden den 30. november 1989, idet bedømmelsesperioden udløb den 30. juni 1989 eller —

ifølge sagsøgte — den 31. december 1988. Retten må fastslå, at denne frist ikke blev overholdt.

24 Med hensyn til omstruktureringen af FFC mellem 1988 og 1989 skal det bemærkes, at en omorganisering af et forskningscenter, uanset hvor radikal den er, ikke i sig selv kan begrunde, at der ikke udarbejdes bedømmelsesrapporter af de dér ansatte tjenestemænd. Retten anerkender, at en sådan omstrukturering kan skabe administrative vanskeligheder, som gør det besværligt for de overordnede at udarbejde bedømmelsesrapporterne og drøfte dem med de bedømte. Men Kommissionen har ikke bevist, og end ikke påstået, at sagsøgerens bedømmere i dette tilfælde på grund af særlige omstændigheder var forhindret i at udarbejde bedømmelsesrapporten af sagsøgeren inden for den i vedtægten fastsatte frist. Da der således ikke foreligger særlige omstændigheder, som kan begrunde tilsidesættelsen af vedtægten og de gældende almindelige bestemmelser, findes Kommissionens generelle henvisning til omstruktureringen af FFC ikke tilstrækkelig til at antage, at der ikke er sket en tilsidesættelse af vedtægtens artikel 43 og artikel 6 i de almindelige bestemmelser.

25 Det skal tilføjes, at den rapport, der endelig blev underskrevet i 1991, kun er en delbedømmelse, da den kun dækker perioden frem til den 31. december 1988. Ifølge artikel 8 i de almindelige bestemmelser kan der imidlertid kun afgives en midlertidig bedømmelse af tjenestemænd i tilfælde af, at denne skifter institution eller overflyttes. Kommissionen har ej heller forklaret, hvorfor dens tjenestegrene ikke i hvert fald i 1991 har været i stand til at udarbejde en bedømmelsesrapport for hele perioden 1987-1989. Det må således fastslås, at tilsidesættelsen af ovennævnte bestemmelser — i hvert fald delvis — er fortsat selv efter udarbejdelsen af den pågældende delbedømmelse.

26 Retten skal udtale, at ifølge Domstolens praksis kan det forhold, at den personlige aktmappe for en tjenestemand, der kan komme i betragtning til forfremmelse, er ført fejlagtigt, kun sanktioneres ved en dom om annullation, dersom de pågældende fejl har haft en afgørende indflydelse på den anfægtede forfremelsesprocedure (jf. Domstolens dom af 18.12.1980, forenede sager 156/79 og 51/80, Gratreau mod Kommissionen, Sml. s. 3943, præmis 22, og af 17.12.1981, forenede sager 156/79 og 51/80, Gratreau mod Kommissionen, Sml. s. 3139, præmis 15). Følgelig bør det

undersøges, om den forsinkede udfærdigelse af sagsøgerens bedømmelsesrapport kan have haft en afgørende indflydelse på den pågældende forfremmelsesprocedure.

- 27 I denne forbindelse har Kommissionen gjort gældende, at den manglende bedømmelsesrapport blev opvejet af forslaget om forfremmelse af 5. februar 1990, som var ækvivalent med bedømmelsesrapporten fra 1991. Retten skal således prøve, om disse to dokumenter indeholder ækvivalente vurderinger af sagsøgerens kvalifikationer, indsats og adfærd. Ganske vist er de analytiske vurderinger i de to dokumenter identiske, men den generelle vurdering i bedømmelsesrapporten er klart gunstigere for sagsøgeren end den, der kommer til udtryk i forfremmelsesforslaget. Udtrykkene »eccellenti conoscenze nel campo elettrochimico«, »ottima capacità de sintesi« og »eccellente prova nell'attività di sopporto alla Commissione«, som anvendes i bedømmelsesrapporten, indeholder en mere positiv vurdering end udtrykket »good experimental and theoretical ability«, der anvendes i forfremmelsesforslaget. Dette indeholder ligeledes en bemærkning om en »unfortunate occurrence that his (sagsøgerens) competence could not be satisfactorily employed with(in) the frame of ISPRA past Programmes«. I forbindelse med en forfremmelsesprocedure har en sådan konstatering en rækkevidde, der går længere end til en simpel beklagelse fra institutionens side. Den kan udgøre en faktor, der forringer den pågældendes chancer for at blive forfremmet i forhold til andre tjenestemænd, der ikke har været ofre for en sådan »uheldig omstændighed«. Retten fastslår således, at de to generelle vurderinger af sagsøgerens kvalifikationer, indsats og adfærd ikke er ækvivalente. Derfor kan den omstændighed, at sagsøgerens bedømmelsesrapport ikke blev udarbejdet inden for den i vedtægten fastsatte frist, have haft en afgørende indflydelse på forfremmelsesproceduren.
- 28 Sagsøgerens første anbringende er således begrundet.
- 29 Med sit andet anbringende har sagsøgeren påberåbt sig, at vedtægtens artikel 45 er tilsidesat, da hans bedømmelsesrapport ikke forelå under forfremmelsesproceduren. Man har således ikke i forbindelse hermed kunnet taget hensyn til denne rapport, der var mere end rosende for så vidt angår vurderingen af sagsøgerens fortjenester. Det kan ikke antages, at de i 1990 forfremmede tjenestemænd var

sagsøgeren overlegne, hverken med hensyn til eksamensbeviser, anciennitet i tjenesten eller fortjenester. Derfor er forfremmelsesproceduren behæftet med en fejl, som udgør en tilsidesættelse af vedtægtens artikel 45, hvorfor den bør annulleres.

- 30 Kommissionen finder ikke vedtægtens artikel 45 tilsidesat i den foreliggende sag. Den henviser til, at en manglende bedømmelsesrapport under særlige omstændigheder kan opvejes af andre oplysninger om tjenestemandens fortjenester. Kommissionen har gentaget, at forslaget om forfremmelse vedrørende sagsøgeren indeholder de samme analytiske vurderinger som dem, der senere er blevet bekræftet i den endelige bedømmelsesrapport. Derfor er det på grundlag af resultaterne af sammenligningen mellem fortjenesterne, ikke på grundlag af den manglende bedømmelsesrapport, at sagsøgerens navn ikke kunne opføres på listen over de tjenestemænd, der er kommet igennem de indledende faser af forfremmelsesproceduren. Det er bevist, at de instanser, der har til opgave at sammenligne de forfremmelsesværdige tjenestemænds fortjenester, fra begyndelsen af proceduren havde de samme oplysninger om sagsøgerens fortjenester til rådighed for bedømmelsen som dem, de kunne have fået ved læsning af bedømmelsesrapporten af sagsøgeren. Af de tre personer fra Institut for Avancerede Materialer, hvis navne var medtaget på listen over forfremmede tjenestemænd, havde de to første allerede været opført på listen over de tjenestemænd, der »fandt sig mest fortjent« i det foregående regnskabsår. Den tredje var allerede internt blevet foreslået til forfremmelse. Under disse omstændigheder holdt ansættelsesmyndigheden sig inden for de tilladte grænser og gjorde ikke forkert brug af sin — udstrakte — skønsfrihed. Der er ikke fremført noget bevis for en årsagsforbindelse mellem den manglende bedømmelsesrapport og den manglende optagelse af sagsøgerens navn på listen over forfremmede tjenestemænd.

- 31 Det fremgår af ovenstående (jf. præmis 26 og 27), at det andet anbringende ligeledes må tages til følge. At bedømmelsesrapporten ikke forelå under forfremmelsesproceduren, forhindrede en gyldig sammenligning af sagsøgerens fortjenester. Den anfægtede afgørelse byggede på et forfremmelsesforslag, der var mindre gunstigt for sagsøgeren end den bedømmelsesrapport, som blev udarbejdet senere. Derfor er vedtægtens artikel 45, stk. 1, ligeledes tilsidesat.

- 32 Sagsøgeren har i replikken påberåbt sig et tredje anbringende. Han har gjort gældende, at han først fik kendskab til forslaget om forfremmelse under retssagen. Dette dokument var aldrig blevet tilstillet ham og befandt sig ikke i hans personlige aktmappe.
- 33 Kommissionen har udtrykt tvivl om rigtigheden af sagsøgerens påstand om, at han ikke havde kendskab til forfremmelsesforslaget før sagsanlægget.
- 34 Da det tredje anbringende først blev fremsat i replikfasen, bør det undersøges, om det kan antages til påkendelse. I denne forbindelse skal det bemærkes, at Kommissionen først har nævnt eksistensen af forfremmelsesforslaget i svarskriftet og i sin besvarelse af klagen, der først forelå efter sagsanlægget. Kommissionen har ikke i duplikken detaljeret anført, under hvilke omstændigheder sagsøgeren kunne have haft kendskab til forfremmelsesforslaget inden fremsendelsen af disse dokumenter. Den har blot påstået, at det var vanskeligt ikke at »nære tvivl« på dette punkt. Under de anførte omstændigheder må det forfremmelsesforslag, som Kommissionen henviser til, betragtes som en faktisk omstændighed, der er kommet frem under retsforhandlingerne. I henhold til Rettens procesreglement kan sagsøgerens tredje anbringende således tages under påkendelse.
- 35 For så vidt angår realiteten skal det bemærkes, at forslaget om forfremmelse ikke er indsat i sagsøgerens personlige aktmappe, selv om det indeholder en kort beskrivelse af hans kvalifikationer, indsats og adfærd samt en bedømmelse af disse. Ifølge vedtægtens artikel 26 burde dette forslag om forfremmelse imidlertid have været indsat i sagsøgerens personlige aktmappe. Følgelig er vedtægtens artikel 26 blevet tilsidesat. Heraf følger, at den anfægtede afgørelse blev truffet på grundlag af en procedure behæftet med en tredje uregelmæssighed (jf. Rettens dom af 5.12.1990, sag T-82/89, Marcato mod Kommissionen, Sml. II, s. 735, præmis 76, 78 og 89). Derfor bør sagsøgerens tredje anbringende ligeledes tages til følge.

36 Under disse omstændigheder skal det undersøges, om de ovenfor konstaterede ulovligheder skal medføre fuldstændig annullation af den anfægtede afgørelse eller delvis annullation, nemlig for så vidt den indebærer en forfremmelse af de to tjenestemænd og fastslår den nye indplacering af den midlertidigt ansatte, der tilhører samme institut som sagsøgeren. I dommen af 5. juni 1980 (sag 24/79, Oberthür mod Kommissionen, Sml. s. 1743) udtalte Domstolen, at en annullation af forfremmelserne af samtlige de tjenestemænd, der faktisk på det pågældende tidspunkt var blevet forfremmet til B2, ville udgøre en foranstaltning, som ikke står i forhold til den begåede fejl, og at det ville være vilkårligt at annullere forfremmelsen af den eneste tjenestemand i samme generaldirektorat i Kommissionen som sagsøgeren, Oberthür, der faktisk blev forfremmet. Derfor frifandt Domstolen sagsøgte i annullationssøgsmålet. Men Domstolen tilpligtede ex officio Kommissionen at betale en erstatning for den ikke-økonomiske skade, som dens tjenstlige fejl havde forvoldt (ovennævnte dom af 5.6.1980, Oberthür mod Kommissionen, præmis 13, 14 og 15). Efter denne retspraksis bør sagsøgte frifindes i nærværende sag, for så vidt den angår påstanden om annullation af den anfægtede afgørelse.

Påstanden om, at Kommissionen tilpligtes at godtgøre den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren påberåber sig

37 Sagsøgeren har gjort gældende, at tilsidesættelsen af bestemmelserne om udarbejdelse af bedømmelsesrapporterne i den foreliggende sag udgør en tjenstlig fejl fra Kommissionens side. Denne tjenstlige fejl hævdes at have forvoldt ham en ikke-økonomisk skade på grund af den usikkerhed og bekymring, han har følt med hensyn til sin erhvervsmæssige fremtid. Kommissionen må som godtgørelse for denne ikke-økonomiske skade være pligtig at betale ham et beløb, der tager hensyn til forsinkelsens varighed (halvandet år), den systematiske gentagelse af fejlen og den fuldstændige mangel på bedømmelse for hele første halvår 1989. Sagsøgeren finder ikke, at erstatningen for den forvoldte skade kan være under 300 000 BFR. For at tage hensyn til, at det her drejer sig om et gentagelsestilfælde, bør Retten tilpligte Kommissionen at betale sagsøgeren et beløb, der er tilstrækkeligt stort til at have en vis afskrækkende virkning.

38 Med hensyn til spørgsmålet, om erstatningspåstanden kan realitetsbehandles, har sagsøgeren lagt vægt på, at kravet allerede blev fremsat i klagen. For så vidt angår godtgørelsesbeløbet har han angivet størrelsen heraf i det første dokument vedrørende den foreliggende sag (stævningen). I henhold til Domstolens praksis (jf. Domstolens dom af 10.3.1989, sag 126/87, Del Plato mod Kommissionen, Sml. s. 659, præmis 12) kan påstanden således antages til realitetsbehandling.

- 39 Sagsøgeren har i retsmødet gjort gældende, at det ikke var nødvendigt at forelægge en ansøgning i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1, for at få udarbejdet bedømmelsesrapporten; en sådan forvaltningsakt skulle udstedes inden for helt bestemte frister. For så vidt angår de to proceskrav (om annullation og erstatning) har sagsøgeren gjort gældende, at de var omhandlet såvel i stævningen som i replikken. Han erkender, at han muligvis har fremhævet forsinkelsen med at udarbejde bedømmelsesrapporten i højere grad end det forhold, at rapporten ikke forelå under de forskellige faser i forfremmelsesproceduren. Da annullationspåstanden kan antages til påkendelse, er det klart, at det samme gælder påstanden om erstatning. I betragtning af Kommissionens systematiske overtrædelser af gældende regler kræves der en væsentlig og afskrækkende sanktion.
- 40 Kommissionen har gjort gældende, at påstanden om erstatning ikke kan antages til påkendelse. Under den forudgående administrative procedure fremlagde sagsøgeren ikke de oplysninger, der var nødvendige for at bedømme den påståede skade. Ansættelsesmyndigheden havde således ikke nøjagtige oplysninger om tvistens årsager og omstændigheder til rådighed. Endvidere undlod sagsøgeren først at forelægge en ansøgning i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1, om godtgørelse for den påståede skade. Det er først, når en sådan ansøgning afvises, at sagsøgeren kan indgive klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2. I betragtning af, at der ikke har fundet en forudgående procedure sted i henhold til vedtægten, kan den omhandlede påstand således ikke antages til realitetsbehandling.
- 41 Hvad angår realiteten har Kommissionen gentaget de argumenter, den allerede havde fremført over for annullationspåstanden, og herved bestridt, at der var tale om en tjenstlig fejl. Endvidere var sagsøgerens ansættelse af den påståede skade under alle omstændigheder uberettiget og eksorbitant. Et beløb på 300 000 BFR kan ikke antages at stå i forhold til den skade, der eventuelt anerkendes. Med hensyn til den afskrækkende virkning, som skulle forklare beløbets størrelse, bør Retten tage i betragtning, at forsinkelsen med at udarbejde bedømmelsesrapporten var vanskelig at undgå i FFC's omstrukturingsperiode. Den ikke-økonomiske skade, sagsøgeren eventuelt har lidt, kan under ingen omstændigheder overstige den ikke-økonomiske skade, Retten antog i sin ovennævnte dom af 8. november 1990, Barbi mod Kommissionen, og som »fik den til« at tilpligte Kommissionen at betale sagsøgeren et symbolsk beløb på én ECU.

- 42 For så vidt angår spørgsmålet, om erstatningskravet kan tages under påkendelse, skal det indledningsvis bemærkes, at de nedlagte påstande i den forbindelse tager sigte på godtgørelse for den ikke-økonomiske skade, der ifølge sagsøgeren er forvoldt ham ved den sene udarbejdelse af hans bedømmelsesrapport for perioden 1987-1989. Sagsøgeren har ved i retsmødet at erklære, at han kræver en sanktion, der har afskrækkende virkning, mod Kommissionens systematiske overtrædelser af reglerne om udarbejdelse af bedømmelsesrapporter, bekræftet, at dette er formålet med hans påstande om erstatning.
- 43 I ovennævnte Oberthür-sag, præmis 9, 10 og 11, var sagsøgerens bedømmelsesrapport endnu ikke udfærdiget, da Forfremmelsesudvalget skulle behandle forslagene om forfremmelse. Domstolen fandt, at Kommissionen havde begået en tjenstlig fejl, hvorefter forfremmelsesproceduren ikke fandtes at være lovformelig for så vidt angår sagsøgeren. Selv om sagsøgerens klage ikke indeholdt nogen påstand om erstatning (jf. ovennævnte dom, sagsfremstillingen, Sml. s. 1746), og til trods for, at der ikke i overensstemmelse med reglerne var nedlagt påstand herom, tilpligtede Domstolen, som fremhævede sin fulde prøvelsesret, ex officio sagsøgte at betale en erstatning for den ikke-økonomiske skade, som forvaltningens tjenstlige fejl havde forvoldt.
- 44 I den foreliggende sag har Retten — ligesom Domstolen i ovennævnte Oberthür-sag — forkastet sagsøgerens påstand om annullation trods de mangler, den anfægtede afgørelse var behæftet med. I henhold til ovennævnte praksis har Retten dog beføjelse til — i overensstemmelse med sagsøgerens påstand — at tilpligte sagsøgte at betale en godtgørelse for den af sagsøgeren lidte ikke-økonomiske skade, uden at en manglende eller en eventuel ureglementeret forudgående administrativ procedure kan udgøre en hindring. Når Domstolen i Oberthür-sagen domfældte sagsøgte trods en manglende forudgående procedure, som skulle have fundet sted før en eventuel retssag om erstatning, må Retten under alle omstændigheder antage, at den sag om erstatning, der rent faktisk foreligger her, kan fremmes til påkendelse, selv om Retten i øvrigt måtte finde, at der ikke blev indgivet forudgående ansøgning i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1. Under disse omstændigheder er det unødvendigt at tage stilling til sagsøgerens bemærkninger om, at den indgivne klage i dette tilfælde var tilstrækkelig, da den var rettet mod ansættelsesmyndighedens undladelse af at træffe en »i vedtægten foreskrevet« foranstaltning i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2.

- 45 For så vidt angår realiteten skal det fastslås, at Kommissionen har begået en tjenstlig fejl ved ikke at udarbejde sagsøgerens bedømmelsesrapport inden for den i vedtægten fastsatte frist og ved som led i den anfægtede forfremmelsesprocedure at erstatte den med et forslag om forfremmelse, der er mindre gunstigt end den bedømmelsesrapport, der blev udarbejdet senere (jf. præmis 23-27 ovenfor). I stedet for at udarbejde bedømmelsesrapporten inden den 30. november 1989 tilstillede Kommissionen først sagsøgeren den efter den 22. april 1991. Det skal tilføjes, at denne rapport kun dækkede perioden frem til den 31. december 1988, mens bedømmelsen vedrørende resten af den pågældende periode blev udskudt til senere. Denne tjenstlige fejl fra Kommissionens side har forvoldt sagsøgeren en ikke-økonomisk skade på grund af usikkerheden med hensyn til hans fremtidige karriere (jf. Rettens dom af 24.1.1991, sag T-63/89, Latham mod Kommissionen, Sml. II, s. 19, præmis 31).
- 46 Ved bedømmelsen af den lidte skade bør der tages hensyn til sagsøgerens høje alder. Sagsøgeren, der er 61 år, kan kun i nogle år endnu deltage i forfremmelsesprocedurerne. Endvidere skal det fastslås, at Kommissionen allerede havde været skyld i en væsentlig forsinkelse for så vidt angår udarbejdelsen af sagsøgerens bedømmelsesrapport for perioden 1983-1985, hvilket bevirkede, at Retten i sin ovennævnte dom af 8. november 1990, Barbi mod Kommissionen, dømte Kommissionen til at betale sagsøgeren et beløb svarende til én ECU. Endelig var bedømmelsesrapporten i den foreliggende sag mindst halvandet år forsinket, idet der alene var udarbejdet en delbedømmelse, som kun dækkede perioden frem til den 31. december 1988. Under disse omstændigheder finder Retten, som ansætter den lidte skade efter ret og billighed, at tilkendelse af et beløb på 200 000 BFR udgør en passende erstatning til sagsøgeren.

Sagens omkostninger

- 47 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger. Da Kommissionen i det væsentlige har tabt sagen, pålægges det den at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEEN (Femte Afdeling)

- 1) **Kommissionen betaler sagsøgeren en skadeserstatning på 200 000 BFR.**
- 2) **I øvrigt frifindes Kommissionen.**
- 3) **Kommissionen betaler sagens omkostninger**

Lenaerts

Kirschner

Barrington

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. juli 1992.

H. Jung

Justitssekretær

K. Lenaerts

Afdelingsformand